

Ўзбекистон: Пахта етиштириш лойиҳаси

Хиссадорларни жалб қилиш режаси

20 феврал 2020 йил

Mott MacDonald
Mott MacDonald House
8-10 Sydenham Road
Croydon CR0 2EE
United Kingdom

T +44 (0)20 8774 2000
F +44 (0)20 8681 5706
mottmac.com

Ўзбекистон: Пахта етиштириш лойиҳаси

Хиссадорларни жалб қилиш режаси

20 феврал 2020 йил

Нашр ва қайта кўриб чиқиш ёзуви

Кўриб чиқиш	Сана	Ташкилотчи	Текширувчи	Тасдиқловчи	Тавсиф
A	02.09.2019	Е. Мокринская	А. Строкина	М. Мелинте	Лойиҳа ХЖҚР
B	06.09.2019	Е. Мокринская	А. Строкина	М. Мелинте	Якуний ХЖҚР
C	20.09.2019	Е. Мокринская	А. Строкина	М. Мелинте	Якуний ХЖҚР 2-қайта кўриб чиқилган ҳужжат
D	20.02.2020	Е. Мокринская	А. Строкина	М. Мелинте	Якуний ХЖҚР 3-қайта кўриб чиқилган ҳужжат

Ҳужжат маълумотлари C42484 | 02 | C

Ушбу ҳисобот фақат уни тақдим этган томон ("Мижоз") томонидан баён этилган лойиҳада фойдаланиш учун тайёрланган. Ҳисоботни бошқа мақсадларда фойдаланмаслик талаб этилади. Мижоз ёки бошқа тарафдан ишониш шартларига розилик билдирган томон ("Қабул қилувчилар")дан бошқаси ҳисоботда акс этирилган маълумотларга ёки ҳар қандай қарашларга таяниши мумкин эмас. Биз ушбу ҳужжатни қабул қилувчилар олдида ҳеч қандай масъулият ва жавобгарликни олмаймиз. Ушбу ҳисобот махфий ва интеллектуал мулк ҳисобланади.

Ҳеч қандай вакиллик, кафолат ёки мажбурият аниқ эмас ёки кўзда тутилмаган ва амалга оширилмайди ва биз мижоз томонидан ёки олувчилардан бошқа томон учун ушбу ҳисоботда келтирилган маълумотларнинг аниқлиги ёки тўлиқлиги учун жавобгар эмас. Шубҳадан ҳоли бўлиш учун ушбу ҳисобот ҳеч қандай тарзда ҳуқуқий, суғурта ёки молиявий маслаҳат ва фикрларни ўз ичига олмайди.

Ушбу ҳисобот ёки унга алоқадор ҳар қандай маълумот учун мижоз ёки олувчи(лар) дан бошқа ҳар қандай томонга тегишли бўлиши мумкин бўлган мажбурият ёки шартномадан бошқа ҳар қандай жавобгарликдан воз кечамиз.

Биз бошқа томонлар, шу жумладан, мижоз томонидан тақдим этилган маълумотлар ёки баёнотлардаги хато ёки камчилик туфайли келиб чиқадиган жавобгарликни ўз зиммамызга олмаймиз. Биз бундай маълумотни мустақил равишда текширмаганмиз ва уни аниқ, тўлиқ, ишончли ва жорий бўлган санада жорий деб тахмин қилганмиз.

Ушбу ҳужжатда келтирилган прогнозлар маълумотлардан фойдаланган ҳолда тайёрланган ва ҳисобот маълумотларга боғлиқ ёки асосланган. Шубҳасиз, прогнозларни ишлаб чиқишда фойдаланилган баъзи тахминлар амалга оширилмайди ва қўйилмаган ҳодисалар ва ҳолатлар юзага келиши мумкин. Шундай қилиб, Мотт МакДоналд ҳисоботдаги хулосаларга кафолат берайди ёки кафолатламайди, чунки тахминлар ва ҳақиқий натижалар ўртасида муҳим ҳисобланган фарқ бўлиши мумкин. Ҳисоботда келтирилган маълумотлар ва фикрлар ишончли деб ҳисобласак, барча томонлар ушбу маълумотлардан фойдаланишда ўзларининг маҳоратига ва фикрларига таяниши шарт.

Ҳеч қандай шароитда ушбу ҳисобот ёки унинг бирон бир кўчирма ёки хулосаси ҳар қандай давлат ёки хусусий қимматли қоғозларни таклиф қилиш билан боғлиқ ҳолда, шу жумладан, ҳар қандай қимматли қоғозлар ёки фонд биржасида эълон қилиш ёки қимматли қоғозлар билан боғлиқ ҳолатларда фойдаланилиши мутлақо мумкин эмас.

Қисқартмалар рўйхати

Қисқатрма (инглиз)	Тавсиф (ўзб.)
ACs	Таъсир кўрсатилган жамоалар (ТҚЖ)
CLO	Жамият билан алоқа қилиш бўйича мутахассис (ЖБАҚМ)
Company	ХК "Индорама Агро" МЧЖ
Consultant	Мотт МакДоналд Лтд. ва "Экостандарт Эксперт" бўйича мутахассис
GIP	Яхши халқаро амалиёт (ЯХА)
Glavgoseseoexpertiza	Ўзбекистон Республикаси Атроф-муҳитни муҳофаза қилиш давлат қўмитасининг Давлат экологик экспертизаси бошқармаси
Goskompriroda	Ўзбекистон Республикаси Атроф-муҳит бўйича давлат Қўмитаси
GoU	Ўзбекистон ҳукумати
IFC	Халқаро молиявий корпоратсия (ХМК)
EBRD or Bank	Европа тикланиш ва тараққиёт банки (ЕТТБ)
EHS	Атроф-муҳит, соғлиқ ва хавфсизлик (АМСХ)
EIA	Атроф-муҳитга таъсирни баҳолаш (АМТБ)
EPE	Атроф-муҳит учун Европа тамойиллари (АМЕТ)
ESAP	Атроф-муҳит ва ижтимоий ҳаракатлар режаси (АМИХР)
ESIA	Атроф-муҳит экологик ва ижтимоий таъсирни баҳолаш (АМЭИТБ)
ESMP	Атроф-муҳит ва ижтимоий бошқарув режаси (АМИБР)
ESP	ЕТТБнинг экологик ва ижтимоий сиёсати (ЭИС)
EU	Европа Иттифоқи (ЕИ)
International Lenders (Халқаро кредиторлар)	ЕТТБ ва ХМК
NGOs	Нодавлат ташкилотлари (НТ)
NTS	Техник бўлмаган хулоса (ТБХ)
PER	Ижтимоий экологик экспертиза (ИЭЭ)
Project (Лойиҳа)	Ўзбекистонда пахта етиштириш лойиҳаси
PRs	Бажарилиш талаблари (БТ)
PSs	ХМКнинг экологик ва ижтимоий барқарорлик бўйича ишлаш стандартлари (ЭИББИС)
RoU	Ўзбекистон Республикаси
SEE	Давлат экологик экспертизаси (ДЭЭ)
SEP	Хиссадорларни жалб қилиш режаси (ХЖҚР)
SIA	Ижтимоий таъсирни баҳолаш (ИТБ)
Sponsor Indorama Corporation Ltd.	Индорама Корпорацияси (Хомий)
UGF	Ўзбек-немис форуми (ЎНФ)
WB	Жаҳон банки (ЖБ) Ишлаб чиқариш бирликлари (ИБ)

Мундарижа

1	Кириш ва лойиҳанинг қисқача мазмуни	1
1.1	Умумий нуқтаи назар	1
1.2	Лойиҳанинг асоси ва тавсифи	1
1.3	Лойиҳанинг таъсир доираси	4
2	Хиссадорларни жалб қилиш талаблари	6
2.1	Умумий маълумот	6
2.2	Миллий талаблар	6
2.3	Қўлланиладиган халқаро талаблар	7
2.3.1	ЕТТБ талаблари	8
2.3.2	ХМК талаблари	9
3	Хиссадорларнинг иштирок ҳолати	11
3.1	Лойиҳа хиссадорлари кимлар?	11
3.2	Индораманинг алоқалари ва оммага ошкор қилиниши	11
3.2.1	Ички	11
3.2.2	Ташқи	12
3.3	Хиссадорларни жалб қилиниши	12
4	Хиссадорларни аниқлаш ва алоқа усуллари	13
4.1	Олдинги манфаатдор томонларнинг ўзаро алоқаси ва ошкор қилиниши	13
4.2	Хиссадорлар тахлили	14
5	Ҳамкорларни жалб қилиш дастури	19
5.1	Умумий маълумот	19
5.2	Гендер масалалари	19
5.3	Инклюзивлик ва доимийлик	19
5.3.1	Веб-манбалар	20
5.4	Жамият билан алоқа бўйича мутахассис	20
5.5	Жалб қилиш дастури	20
6	Умумий шикоятлар механизми	24
6.1	Кўриб чиқиш	24
6.2	Махфийлик ва анонимлик	24
6.3	Шикоятлар тўғрисида хабар бериш ва уларни ҳал қилиш	24
7	Мониторинг ва ҳисобот	27

7.1	ХЖҚР ҳисоботи	27
7.2	ЖБАҚМ ҳисоботи	27
7.3	Йиллик ҳисобот Reporting	27
7.4	Лойиҳанинг экологик ва ижтимоий бошқарув режаси	27
7.5	Иш фаолиятини баҳолаш	27
	Илова	28
	А. Шикоятлар шакли	29

1 Кириш ва лойиҳанинг қискача мазмуни

1.1 Умумий нуқтаи назар

Ушбу ҳужжат хиссадорларни жалб қилиш режаси (ХЖҚР) Атроф-муҳит экологик ва ижтимоий таъсирини баҳолаш (АМЭИТБ) доирасида тайёрланган Ўзбекистонда пахтачилик лойиҳасидир (лойиҳа).

ХЖҚРнинг мақсади, лойиҳа давомида манфаатдор томонларнинг ўзаро муносабатларини бошқаришдир. У миллий қонунчилик ва халқаро талабларга мувофиқ тайёрланган.

ХЖҚР етти бобдан иборат бўлиб, кириш сўзидан кейин иккинчи бобда хиссадорлар билан келишув талабларининг қискача тавсифи мавжуд. 3-боб хиссадорларнинг ўзаро муносабати бўйича топилмаларга бағишланган. Тўртинчи бобда хиссадорларнинг таҳлил қилиш методологиясининг қискача таърифи ва (АМЭИТБ) лойиҳасини ишлаб чиқиш босқичида аниқланган умумий хиссадорларнинг лойиҳалари жадвали мавжуд. 5 ва 6-бобларда ушбу ҳужжатнинг асосий қисми ва 5-бобда хиссадорларнинг дастури ва жалб қилиш усуллари, 6-бобда шикоят механизмлари кўрсатилган. Охириги бобда ХЖҚР учун мониторинг ва баҳолаш процедуралари келтирилган.

ХЖҚР лойиҳани амалга ошириш давомида вақти-вақти билан кўриб чиқилади ва зарур бўлганда, лойиҳанинг асосий босқичлари, янги ёки ўзгартирилган операциялар, лойиҳани ўзгартириш ёки янги хиссадорлар аниқлангунга қадар янгиланади.

1.2 Лойиҳанинг асоси ва тавсифи

Миллий стратегия ва пахта етиштириш схемалари

Ўзбекистон ҳукумати тўқимачилик саноатини янада ривожлантириш учун устувор вазифани белгилаб олди ва давлатнинг қишлоқ хўжалигидаги ролини пасайтириш мақсадида пахтачиликда хусусий секторни кенг жалб қилиш орқали пахта саноатини модернизация қилиш ва янгилаш бўйича миллий стратегияни ишлаб чиқди. Булар ишлаб чиқаришни ташкиллаштириш, тўғридан-тўғри инвестицияларни рағбатлантириш, пахтачиликнинг самарали усулларини жорий этиш, чуқур қайта ишлаш технологияларини жорий қилиш ва қишлоқ хўжалигида иш унумдорлиги ва иш ҳақини оширишдан иборат.

2017 йилда Ўзбекистон пахта толасини мамлакат ичида тўлиқ қайта ишлаш ва фақат тайёр маҳсулотни экспорт қилиш учун ундан воз кечиш ниятини билдирди. 2018 йилда 20 та туманда 164 гектар майдонда пахта етиштириш кластерлари ташкил этилди. 2019 йил режаси пахта толасини тўлиқ қайта ишлашга ўтиш режалаштирилган дастур 2020 йил охирига мўлжалланган бўлиб, умумий ер майдони 660,000 га бўлган 66 кластернинг 61 тасида пахта етиштирилади.

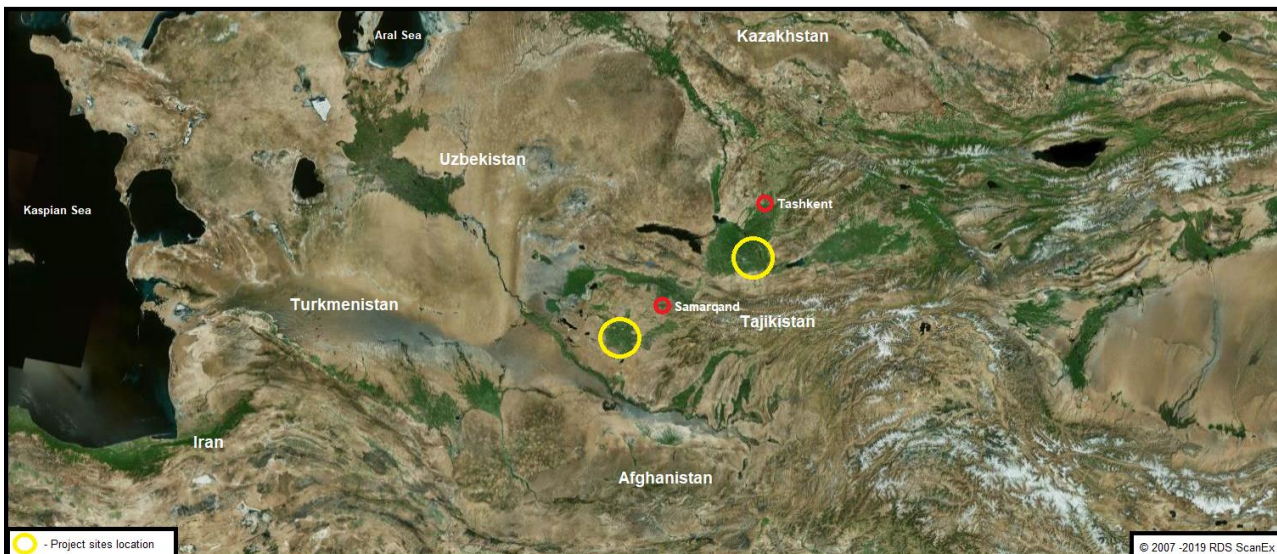
Лойиҳа компанияси

Ўзбекистон ҳукумати ташаббусига жавоб бериш учун Индорама Корпорация Лтд. (Хомий) Қўқондаги мавжуд ип йигирув корхонасида ўзининг пахта етиштириш ишларини амалга оширишга қарор қилди («Индорама Қўқон текстил» ҚК томонидан бошқарилади, Хомийнинг билвосита шўба корхонаси ҳисобланади). Лойиҳа Компанияси - ХК «Индорама Агро» МЧЖ, Ўзбекистон (Компанияси) пахта етиштириш схемасини ишлаб чиқиш ва амалга ошириш учун хомийнинг шўба корхонаси томонидан ташкил этилган.

Лойиҳанинг жойлашуви

Ушбу лойиҳа Ўзбекистон Республикасининг Қашқадарё ва Сирдарё вилоятларида қишлоқ хўжалиги ривожланган ва кенг суғориладиган экин майдонлари жойлашган. Қуйидаги 1-расмда лойиҳа ҳудудлари жойлашган. Лойиҳа маҳаллий фермерлар томонидан Ўзбекистон Республикаси билан тузилган шартномалар асосида пахта ва буғдой экиш учун ишлатиладиган мавжуд ер участкаларида ва нисбатан унчалик катта бўлмаган ҳудудда қовун ва тарвуз каби майда экинлар ичида жойлашади.

Расм-1: Лойиҳанинг жойлашуви

Манба: <http://kosmosnimki.ru/?permlink=4ZIRD>

Лойиҳанинг таърифи ва таркибий қисмлари

Лойиҳа пахта, буғдой, мош ва ловия ишлаб чиқаришни йўлга қўяди.

Ўзбекистон ҳукумати Қашқадарё вилоятининг Касби ва Нишон туманлари ҳамда Сирдарё вилоятининг Сардоба ва Оқолтин туманлари ҳудудида Компанияга 54 минг гектар пахта майдонини ижарага бериш шартномаси асосида тақдим этди. Ер участкаларини ажратиш жараёни белгиланган танлов мезонлари асосида ерни ихтиёрий равишда олиб борилишини таъминлаш учун амалга оширилди. Натижада, Компания пахта етиштиришни кейинчалик улар бирлаштирадиган 22 та туман ерларини қабул қилди (1-жадвалга қаранг).

Жадвал 1: Лойиҳа учун сотиб олинган фермер хўжалик ерларининг қисқача тавсифи

Вилоят	Туман	Суб-туманлар	Ажратилган ер, гк.
Қашқадарё	Касби	4	13,088
	Нишон	9	14,549
Сирдарё	Оқолтин	5	12,770
	Сардоба	4	13,789
Жами:		22	54,196

Манба: ХК «Индорама Агро» МЧЖ

Компаниянинг тўғридан-тўғри пахта етиштириш билан бир қаторда, 2019 йилда Касби туманида заиф ерлар учун шартнома асосида фермер хўжалик дастури ишга туширилди ва маҳаллий фермерлар учун пахтачиликнинг тўрт тумани шартнома асосида фермерлик қилиш орқали амалга оширилади. Шартнома асосида фермер хўжаликлари схемаси қуйидаги 2-жадвалда умумлаштирилган 12,536 га майдонни ва ўнта туманни ўз ичига олади.

Жадвал 2: Касби туманидаги шартнома асосидаги фермер хўжалик

№.	Суб-Туманлар	Контракт қилинган Фермалар	Ишлаб чиқариш бирликлари (ИБ)	Пахта майдони, Гк
1.	Қашқадарё	58	ИБ-1	2,053
2.	Пахтакор	24	(82 ф/х лар / 2,662 Гк)	609
3.	Ғалаба	52	ИБ-2	1,829
4.	Т. Малик	35	(118 ф/х лар / 3,893 Гк)	1,004
5.	М. Улуғбек	18		672
6.	Талишбе	13		388
7.	Майманоқ	40	ИБ-3	1,373
8.	Комилон	44	(84 ф/х лар / 2,574 Гк)	1,201
9.	А Навои	58	ИБ-4	1,435
10.	Ш. Рашидов	44	(110 ф/х лар / 3,408 гк)	1,973
ЖАМИ		394	4 ишлаб чиқариш бирликлари	12,536

Манба: ХК «Индорама Агро» МЧЖ

Касбидаги фермер хўжаликлари ҳудуди тўрт ишлаб чиқарувчи бўлинмаларга бўлинган, уларнинг ҳар бири ИБ менежери томонидан бошқариладиган тўғридан-тўғри туман бошқарувчисига ҳисобот берадиган икки-тўрт пахтачилик туманлари учун жавоб беради. ИБ менежерларини маҳаллий агроном қўллаб-қувватлайди, маҳаллий фермерларни ҳар куни бошқаради ва кузатиб боради. Фермер хўжалигини бошқаришнинг мавжуд ёндашуви лойиҳа ҳудудидаги барча шартнома тузган фермер хўжаликларига қўлланилади.

Шартнома тузган фермерлар молиявий ёрдам (олдиндан молиялаштириш, уруғлар, ўғитлар, дефолиантлар ва кимёвий моддалар), доимий агрономик ёрдам ва ўқитиш билан шуғулланадилар ва эвазига Индорамага пахтани ҳукумат томонидан белгиланган нархдан кам бўлмаган нархда етказиб берадилар.

Бугунги кунга келиб ХК «Индорама Агро» шартнома асосида фермер хўжаликларида 394 фермер хўжалиги фаолият юритмоқда. Лойиҳа 2023 йилга қадар Лойиҳа ҳудудида шартнома асосида дехқончиликни жорий этиш ва 1000 та фермер хўжалигини ташкил қилишни ҳамда умумий майдони 27000 га майдонни қамраб олишни режалаштирмоқда (3-жадвал).

Жадвал 3: Шартнома бўйича фермер хўжалигини кенгайтириш, беш йилга мўлжалланган (тахмин)

Давр	Шартнома қилинган фермалар	Пахта майдони, гк
2019	394	12,536
2020	700	20,000
2021	900	25,000
2022	1000	27,000
2023	1000	27,000

Манба: ХК «Индорама Агро» МЧЖ

Лойиҳа қуйидаги асосий таркибий қисмларни ўз ичига олади:

- Дала ишлари учун машина ва ускуналарни харид қилиш
- Пахта тозалаш заводлари, омборхоналар ва омборлар учун ускуналар харид қилиш
- Пахта тозалаш заводлари, уруғларни делтинтизлаш ва пахта чигити
- Пахта ва ғалла омборларини қайта тиклаш ва қуриш, хосилни сақлаш учун омборхоналар, механик ишлов бериш устахонаси, асбоб-ускуналарнинг тўхташ жойлари
- Ер участкаларини қайта қуриш ва лазер ёрдамида текислаш
- Суғориш ва дренаж тизимларини тиклаш, шу жумладан дренаж сувларини йиғиш ва қайта ишлаш ускуналари, насослар ва бошқалар
- Ташлаб қўйилган майдонларнинг мелиоратив ҳолати, шу жумладан тузсизлантириш.

Лойиҳани халқаро молиялаштириш

Европа Тикланиш ва Тараққиёт Банки (**ЕТТБ**) ва Халқаро Молия Корпорацияси (ХМК) (**биргаликда халқаро кредит** берувчилар деб аталади) лойиҳанинг қишлоқ хўжалигига техникаларни, биноларни, пахта тозалаш заводларини, ерларни ободонлаштириш ва ирригация соҳасидаги инвестицияларини биргаликда молиялаштиришни кўриб чиқмоқдалар.

Бирлаштирилган лойиҳалар

Лойиҳа билан боғлиқ учта лойиҳа аниқланди:

Қаршида ХК «Индорама Агро» Компаниясининг Қашқадарё филиалида ишлайдиган ходимлар ва оилаларни жойлаштириш учун турар-жой мажмуасини қуриш:

- "Индорама Агро"нинг Сирдарё филиалида ишлайдиган ходимлар ва оилаларни қабул қилиш учун Гулистон шаҳрида турар-жой мажмуасини қуриш
- Электр таъминоти, газ, сув, канализация каби коммунал тармоқларни лойиҳанинг барча иншоотларининг электр чегарасига улаш.

1.3 Лойиҳа таъсир доираси

Лойиҳанинг асоси Касби, Нишон, Сардоба ва Оқолтин туманларидаги қуйидаги жамоаларга таъсир қилади.

Жадвал 4: Қашқадарё ва Сирдарё вилоятларидаги таъсир кўрсатилган жамоалар (ТКЖ)

Қашқадарё вилояти		Сирдарё вилояти		
Касби тумани	Нишон тумани	Сардоба тумани	Сардоба тумани	
Окзантап	Комилон	Азад	Бирлик	Аҳиллик
Байдақчи	Майманок-1	А. Қодирий	Дўстлик	Барлас
Беруний	Майманок-2	Балкхияк	Гулзар	Бўстан
Чавкай	Месит	Чараган	Гулистан	Фергана
Чилимбаш	Мўглан	Дўстлик	Волкова	Ғалаба
Чимқурган	Мустакилабад	Гулистан	Навбаҳор	Кўркам Диёр
Денав	Навкат	Истикбои	Навои	Найман
Дорман	Назартепа	Каптарлй	Ота Юрт	Сардоба
Дураза	Нуробод	Катта Амхор	Пахтабад	Шадлик

Қашқадарё вилояти

Сирдарё вилояти

Есабай	Пахтакор	Куксой	Пахтаабд шаҳри	Шодлик
Фазли	Пандиран	Мехнатабхад	Қўрғонтепа	
Жаркуча	Саргуджум	Навруз	Учтам	
Қадирабд	Шакардзуй	Ойдин	Ёртдош	
Қамаши	Талишбе	Пахтазар		
Қарахожа	Таллиулгун	Киркулоч		
Қара 1унгират	Тошқудуқ	Ширинобд		
Қаратепа	Тошқўрган	Янгиабд		
Қарши	Терсаул	Янги Нишон		
Қасби	Ўкатар			
Қазак	Уникки			
Қераит	Уйрат			
Қитой	Уксалиш			
Қоджакхаиран	Зарқурган			
Қоджа 1арлук	Жат			
Қудиян	Жизза			
Қужаки	Зумрад			

Манба: Мотт MacDonald таҳлили

Лойиҳага таъсир кўрсатиши мумкин бўлган ушбу тўрт туманнинг маъмурий чегараларидан ташқаридаги бошқа қўшни аҳоли пунктлари: Миришкор, Акмачит, Янги-Миришкор, Комсомолобд, Элобд, Янгиҳаёт, Тўра-Кўл, Ширкент, Чодшар, Пандирон, Найманқишлоқ, Қахрамон, Навбахор.

2 Хиссадорларни жалб қилиш талаблари

2.1 Умумий маълумот

ХЖҚР хужжати - Ўзбекистоннинг миллий Қонунчилик талабларидан келиб чиқиб тайёрланган. Лойиҳани молиялаштириш халқаро кредиторлар ёрдамида амалга оширилади. Лойиҳа ЕТТБнинг экологик ва ижтимоий сиёсатига (**ЕТТБ ЭИС**) ва бажарилиши талабларига (**БТ**), ХМК нинг экологик ва ижтимоий барқарорлик бўйича ишлаш стандартларни амалга ошириш учун (**ХМК ЭИББИС**) мувофиқ бўлиши кераклигини билдиради ва Европа Иттифоқи (**ЕИ**) директивалари ва маълумотларнинг ошкор этилиши ҳамда манфаатдор томонларнинг жалб қилиниши билан боғлиқ яхши халқаро амалиётдир (**ЯХА**). Ушбу талаблар мазкур бобда тушунтирилган.

2.2 Миллий талаблар

Лойиҳадаги барча ўзгаришлар ва улар билан боғлиқ лойиҳа Хиссадорларни жалб қилиниши ва режалаштириш шунингдек, атроф-муҳит тўғрисидаги маълумотларнинг ошкор этилиши атроф-муҳитга таъсирни баҳолаш (АМТБ) миллий процедурасининг бир қисми сифатида тартибга солинади.

Ўзбекистонда АМТБ жараёни қуйидаги асосий қонун ҳужжатлари билан тартибга солинади:

- Ўзбекистон Республикасининг 18.04.2018 йилдаги 754-ХII-сонли "Табиатни муҳофаза қилиш тўғрисида"ги қонуни.
- Ўзбекистон Республикасининг 14.09.2017 йилдаги 73-III-сонли "Экологик экспертиза тўғрисида"ги қонуни (Экологик экспертиза тўғрисидаги қонун).
- Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 22.11.2018 йилдаги 949-сонли "Ўзбекистон Республикасида давлат экологик экспертизаси тўғрисидаги низомни тасдиқлаш тўғрисида" қарори (ДЭЭ қарори).
- Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 21.01.2014 йилдаги 142-сонли қарори "Экологик стандартлар лойиҳаларини ишлаб чиқиш ва тасдиқлаш тартиби тўғрисидаги низомни тасдиқлаш тўғрисида".

АМТБ процедураси атроф-муҳитга таъсирни давлат томонидан баҳоланиши керак (ДЭЭ). ДЭЭ - режалаштирилган ёки бошқа иқтисодий фаолиятнинг экологик талабларига мувофиқлигини аниқлаш ва "**Давлат Экологик экспертиза маркази**" Давлат Унитар корхонаси ёки ДЭЭ минтақавий органлари томонидан ўтказиладиган атроф-муҳитга таъсирни баҳолаш объектининг мақбуллигини аниқлаш жараёни сифатида қўрилади. Лойиҳа категориясига қараб, миллий ва минтақавий даражада Экология ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш давлат кўмитасининг ("**Давгеоэкология**"). ДЭЭ қарори ДЭЭ контекстида тўртта таъсир категориясини ўз ичига олади: 1-тоифадан (юқори хавфли) то 4-тоифагача (маҳаллий таъсир). №949 ДСМнинг 2-иловасида кўрсатилганидек, Лойиҳанинг таркибий қисмлари қуйидагилардир:

- (19) сифими 50 м³ / с дан кам бўлган каналлар 3-тоифага киради (паст хавфли)
- (31) пахта тозалаш заводлари - пахтани қайта ишлашнинг ўртача хавфи сифатида 2-тоифа (ўрта хавфли)

- (43) майдони 1000 гектардан ортиқ бўлган суғориладиган ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш ва яхшилаш 3-тоифага киради (хавфи паст)
- (9) Донни сақлаш омборлари 4-тоифадаги лойиҳа сифатида таснифланади. Қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини қайта ишлаш ва сақлаш (махаллий таъсир).

ДЭЭ Қарорига биноан, Миллий АМТБ босқичли жараён бўлиб, тўртта босқични ўз ичига олади: (i) Атроф-муҳитга таъсир қилиш тўғрисидаги баённома лойиҳаси (молиялаштиришдан олдин режалаштириш босқичида), (ii) Атроф-муҳитга таъсир қилиш тўғрисидаги баёнот (агар қўшимча тадқиқотлар ўтказиш тавсия этилса) ДЭЭ томонидан), (iii) Атроф-муҳитнинг оқибатлари тўғрисидаги баёнот (ишга тушириш даврида) ва (iv) чиқиндилар, чиқиндилар ва чиқиндилар ҳосил бўлишига рухсат (фойдаланиш даврида). 4-тоифадаги лойиҳалар учун фақат атроф-муҳитга таъсир қилиш тўғрисидаги баённома лойиҳаси қўлланилади.

Миллий талаб АМТБ жараёнида маслаҳат олиш учун иккита мажбурий бўлмаган механизмни белгилайди: Атроф-муҳитга таъсирини баҳолаш (**АМТБ**) ва ижтимоий экологик экспертиза (**ИЭЭ**) мустақил экспертлар гуруҳи томонидан амалга оширилиши мумкин ва унинг фикри тавсия (маслаҳат) хусусиятига эга.

Жамоатчилик муҳокамасини ўтказиш учун қайси турдаги лойиҳа кераклиги ёки жамоат муҳокамаси қандай ўтказилиши кераклиги тўғрисида расмий тартибга солувчи кўрсатма мавжуд эмас. АМТБ процедуралари қўлланилмасида баъзи кўрсатмалар келтирилган. Бу АМТБ лойиҳаси тайёр бўлганда жамоатчилик муҳокамаларини ўтказишни тавсия қилади ва бундай тадбирларни қандай ташкил этиш мумкинлиги ҳамда иштирокчиларни таклиф қилади.

Атроф-муҳит экспертизаси тўғрисидаги Қонун (2017), лойиҳани амалга оширувчиси маҳаллий атроф-муҳитни экологик экспертизасини ўтказиш жараёни тўғрисида эълон қилиши мумкинлигини айтади. Бундай ҳолда, АМТБ жараёни тугагандан сўнг, хулосалар ёки АМТБ натижалари бир ой ичида эълон қилиниши керак. Бироқ, ошкор қилиш тартибини бошқарадиган махсус қонунлар мавжуд эмас. ДЭЭ Қарорида оммавий тинглаш ва ошкор қилиш натижалари ДЭЭ кўриб чиқиш учун тақдим этиладиган АМТБ ҳужжатларига киритилиши белгилаб қўйилган. Атроф-муҳит оқибатлари тўғрисидаги баёнотда, шу жумладан, жамоатчилик муҳокамаларида олинган барча шарҳлар, агар улар амалга оширилган бўлса, батафсил баён қилинади.

Ўзбекистонда жамоатчилик билан маслаҳатлашишга мавжуд ёндошув кенг жамоатчиликни жалб қилишни ўз ичига олмайди ва баъзида кенг жамоатчилик эмас, балки маҳаллий ҳокимият идоралари маслаҳатлашув билан чекланганлиги сабабли, лойиҳани жалб қилиш ва ошкор қилишни режалаштириш ёндашуви ЯХА томонидан қўлланилган. Бу эса қуйидаги халқаро талабларга мувофиқ амалга оширилади.

2.3 Қўлланиладиган халқаро талаблар

ЕТТБ ва ХМК тоифаларини аниқлашга кўра бир лойиҳа туркуми ҳисобланади ва Халқаро кредиторларнинг маслаҳатлари ва ошкор этилиши талабларига жавоб бериш билан бирга, лойиҳанинг шикоят механизмини ўз ичига олади.

Лойиҳанинг А тоифасини амалга ошириш келгусида атроф-муҳитга ва/ёки ижтимоий таъсирларга сезиларли даражада бўлиши мумкинлигини кўрсатади ва буни инобатга олган ҳолда, лойиҳа халқаро стандартларга мувофиқ ҳар томоилама баҳолашни, шу жумладан, манфаатдор томоннинг

иштироки ва АМЭИТБ хулосаларини кенг жамоатчиликка ошкор қилишни талаб этади. Шунингдек, лойиҳани таснифлаш таклиф қилинаётган деҳқончилик схемсининг ката жуғрофий ҳолати лойиҳа ҳудудидаги сув ресурсларининг танқислиги ва бошқа омиллар билан боғлиқ экологик хавф ҳамда потенциал иқтисодий ўзгариш ва лойиҳа ҳудудида ҳамда мамлакатда мажбурий меҳнат билан боғлиқ бўлиб, экологик ва ижтимоий салбий таъсирни кўрсатади.

2.3.1 ЕТТБ талаблари

ЕТТБ қуйидагиларга мувофиқ экологик жиҳатдан барқарор ва узлуксиз ривожланишга кўмаклашади:

- ЕТТБ ЭИС (2014) ва БТ 10: маълумотларнинг ошкор этилиши ва томонларнинг ўзаро алоқаси
- Ахборот сиёсати (2014).

ЕТТБ нинг ЭИС хиссадорларни жалб этилишини қуйидаги элементларни ўз ичига олган давомий жараён сифатида белгилайди: (i) хиссадорларни аниқлаш ва тахлил қилиш; (ii) хиссадорлар иштирокини режалаштириш; (iii) ахборотнинг ошкор этилиши; (iv) мазмунли маслаҳат ва иштирок этиш; (v) шикоятларнинг самарали тартиби ёки механизми (vi) тегишли манфаатдор томонларга доимий равишда ҳисобот бериш. Хиссадорларни жалб қилиш жараёни лойиҳани режалаштиришнинг энг эрта босқичида бошланиб, бутун ҳаёт давомида давом этиши керак.

Ушбу лойиҳа учун ЕТТБ Компаниядан қуйидагиларни талаб қилади:

- АМЭИТБ жараёнининг ҳар бир босқичида ошкор қилиш ва маслаҳат бериш талаблари
- Лойиҳада бевосита ёки билвосита таъсир кўрсатадиган ёки унга қизиқиши мумкин бўлган турли шахслар ёки гуруҳларни аниқлаш ва ҳужжатлаш
- Аниқ вазифалар, мажбуриятларни ва ваколатларни аниқлаш, шунингдек, хиссадорларни ўзаро муносабатлари, шу жумладан амалга ошириш ва мониторинг қилиш учун жавобгар бўлган аниқ ходимларни тайинлаш
- Ўзаро хиссадорлар билан ҳамкорлик қилиш жараёнига қўшилиш ва хиссадорлар ижтимоий фаолият режаси (ИФР) лойиҳаси ва бошқа ҳужжат лойиҳалари бўйича изоҳ ва тавсиялар беришга қодирлигига ишонч ҳосил қилиш
- Хиссадорларни жалб қилиш режасини ишлаб чиқиш ва амалга ошириш
- ХЖҚРга мувофиқ таъсир кўрсатган томонларга АМЭИТБ тадқиқотида тайёрланадиган экологик ва ижтимоий ҳаракатлар режаси (**АМИХР**) ва бошқа ҳужжатларни ошкор қилиш
- АМЭИТБ ни лойиҳанинг бутун ҳаёти давомида жамоат мулки бўлиб туриш, вақти-вақти билан уларга қўшимча маълумотлар билан ўзгартириш киритилиши мумкин
- Лойиҳанинг манфаатдор томонларига к/т фаолияти тўғрисида (нашр қилиш ёки веб-саҳифалар орқали) йиллик ҳисобот тақдим этиш. Ушбу ҳисоботлар зарар кўрган жамоалар учун очиқ бўлган форматда бўлади
- Лойиҳани амалга оширишнинг асосий босқичларида қўшимча маълумотларни ошкор қилиш (қурилиш ишлари бошланиши, ишга туширилиши ва фойдаланишга топширилишдан олдин)
- Агар лойиҳада қўшимча салбий таъсирлар ёки ташвишларни келтириб чиқарадиган жиддий ўзгаришлар бўлса, ТҚЖни хабардор қилиш, ушбу таъсирлар ва муаммолар қандай ҳал қилинаётгани, шу жумладан, ХЖҚРга мувофиқ атроф-муҳит ва ижтимоий бошқарув режасини (**АМИБР**) ошкор қилишни хабар қилиш
- Агар ТҚЖга қўшимча салбий таъсир кўрсатсатадиган ҳолда, қўшимча маълумот ва маслаҳат бериш;

- Лойиҳа билан боғлиқ манфаатдор томонларнинг муаммоларига ўз вақтида жавоб бериш
- Шикоятлар механизмини, жараёнини ёки процедураларини ишлаб чиқиш ва манфаатдор томонларнинг шикоятлари ва талабларини кўриб чиқилишини осонлаштириш.

Кам таъминланган ёки химояга мухтож гуруҳларга ёки шахсларга лойиҳа тўғрисида маълумот бериш ва керак бўлганда лойиҳа тўғрисида ўз фикрларини билдириш учун махсус қодалар ишлаб чиқиш¹.

2.3.2 ХМК талаблари

1956 йилда ташкил этилган ХМК Жаҳон банки гуруҳининг хусусий сектори сифатида танилган. Жамоатчилик билан маслаҳатлашиш, маълумотни ошкор қилиш ва манфаатдор томонларнинг иштироки Халқаро молия Корпорациясининг Атроф-муҳит стандартлари доирасида ишлаб чиқилган экологик ва ижтимоий барқарорлик сиёсатининг асосий талабидир.

Саккиз ХМК ЭИББИС ривожланаётган бозорларда хусусий сектор лойиҳаларида қўлланилади. Ҳар бир ЭИББИС ўзига хос маслаҳатлашув талабларига эга ва улар ЭИББИС 1-да кўрсатилган умумий талабларга киритилган: Атроф-муҳит ва ижтимоий хавф ва таъсирларни баҳолаш ва уларни бошқариш. Ушбу талаблар, хусусан, жамоатчиликни жалб қилиш зарурияти ва воситаларига, лойиҳа тўғрисидаги тегишли маълумотларнинг ошкор қилинишига, тегишли маслаҳатлашув жараёнларига, лойиҳа давомида шикоятлар механизмларига ва доимий равишда ТҚЖга ҳисобот беришга тегишли. Лойиҳаларда манфаатдор томонларнинг иштирокига қўйиладиган талаблар:

- Лойиҳа циклида имкон қадар эрта бошлаш
- Лойиҳани фаолиятини давом эттириш
- Ташқи манипуляция, аралашув, мажбурлаш ёки қўрқитишдан озод бўлиш
- Қаерда имкон бўлса, ҳамжамиятнинг мазмунли иштирокини таъминлаш;
- Ўз вақтида, долзарб, тушунарли ва маданий маълумотларга мос равишда ва маълумот асосида фаолият олиб бориш.

ХМК ЭИББИС лойиҳаларни молиялаштириш ва маслаҳат фаолияти тўғрисида аниқ ҳамда ўз вақтида маълумот беришга интилади. ХМКнинг маълумотларга кириш сиёсати А тоифаси учун молиялаштиришга тавсия этилаётган лойиҳалар учун шарҳлар ва тавсияларнинг қисқача мазмунини ошкор қилиши ва камида қуйидаги маълумотларни ўз ичига олиши кераклигини таъкидлайди.

- Ишлаш стандартларига ва шикоятларнинг тегишли механизмларига, шу жумладан мувофиқлик бўйича маслаҳатчига / Омбудсманга мурожаат қилиш
- ХМК ни лойиҳани оқилона таснифлаш
- Лойиҳанинг асосий ижтимоий ва экологик хатарлари ва оқибатларини тавсифлаш

¹ ЕТТБнинг ЭИС-да белгиланганидек, заиф гуруҳлар деганда жинси, жойлашиши, дини, этник келиб чиқиши, тубжой мақоми, ёши, ногиронлиги, иқтисодий ахволи ёки ижтимоий ҳолати бошқаларниқига нисбатан кўпроқ лойиҳа таъсирига дучор бўлган ва назарда тутилган одамларга айтилади. Лойиҳа имтиёзларидан фойдаланиш ёки улардан фойдаланиш имкониятлари чекланган бўлиши мумкин. Ногирон шахслар ва / ёки гуруҳлар, шунингдек, камбағаллик чегарасидан пастрокда яшовчилар, бевалар, қариялар, аёллар ва болалар бошчилигидаги оилалар, қочқинлар, ички кўчирилганлар, этник озчиликлар, табиий манбаларга боғлиқ жамоалар ёки бошқа шахслар ҳам бўлиши мумкин. миллий қонунчилик ва / ёки халқаро ҳуқуқ билан химоя қилинмайдиган кўчирилган шахслар.

- Ушбу хавфлар ва таъсирларни камайтириш учун аниқланган асосий чора-тадбирлар, ишлаб чиқариш стандартларига мувофиқ равишда лойиҳани амалга ошириш учун бажарилиши керак бўлган қўшимча чора ва ҳаракатлар
- Ишлаб чиқувчи томонидан тайёрланган тегишли ЭИББИС ҳисоботига электрон нусхалар ёки веб-хаволалар
- Ҳар қандай қўшимча ҳужжатлар, масалан Ҳаракат Режалари, Томонларнинг Ҳамкорлик Режалари, Қўчириш бўйича Ҳаракатлар Режалари ва бошқалар.

3 Хиссадорларнинг иштирок ҳолати

3.1 Лойиҳа хиссадорлари кимлар?

Хиссадорлар - бу тўғридан-тўғри ёки билвосита лойиҳа томонидан таъсирланадиган шахслар ёки гуруҳлар, шунингдек, лойиҳада манфаатларга эга бўлган ва/ёки ижобий ҳамда салбий таъсир кўрсатадиган одамлар. Лойиҳанинг хиссадорларига маҳаллий таъсир кўрсатадиган жамоалар ва уларнинг расмий ва норасмий вакиллари, миллий ёки маҳаллий ҳокимият органлари, фуқаролик жамияти ташкилотлари ва алоҳида манфаатларга эга гуруҳлар, илмий жамоалар ёки бизнес вакиллари кириши мумкин.

3.2 Индораманинг алоқалари ва оммага ошкор қилиниши

Жамиятнинг обрўси ва нуфузини ошириш учун компания ўз фаолияти билан боғлиқ барча манфаатдор томонларга доимий равишда эътибор қаратиши керак. ХК «Индорама Агро» бундан хабардор ва маҳаллий, минтақавий, миллий ва халқаро хиссадорлар билан алоқа каналларини очиқ тутишга ҳаракат қилмоқда. Компания тегишли ва хиссадорлар билан алоқа ўрнатиш учун ички ва ташқи каналлардан фойдаланади, аммо ҳар иккаласи ҳам батафсил маълумотга эга эмас. Аксарият алоқа бир томонлама (Компаниядан манфаатдор томонларга) Компания билан ўзаро алоқани таъминлаш учун ички ва ташқи манфаатдор томонларнинг бир нечта вариантлари мавжуд.

3.2.1 Ички

Компания ўз ходимлари билан қуйидагилар орқали алоқа ўрнатади:

- Хатлар, ички эслатмалар, офислар ва сайтларнинг кўринадиган жойларида эълонлар тахтасидаги эълонлар
- Электрон манзил
- Бизнес фаолияти ва ИБ билан боғлиқ барча масалаларда ёрдам кўрсатадиган АМСХ менежерлари ва кадрлар билан ишлайдиган Телеграм-канал
- Кундалик бизнес билан алоқа пайтида оғзаки мулоқот
- ИБ менежерлари ва Кадрлар бошқармаси билан "Очиқ эшиклар" сиёсати, кундалик операциялар ва АМСХ жиҳатларида ёрдам кўрсатишни таклиф қилади
- Ходимларни мақсадлар ва дастурлар тўғрисида тегишли мақсад/дастур учун жавобгар ходимлар орқали хабардор қилиш.

Яқинда ташкил этилган ХК «Индорама Агро» Компанияси ишчилар шикоятларини қайта ишлаш ва уларга муносабат билдириш механизмини ҳали расмийлаштирмаган. Ўрнатилган амалиёт, ходимларни ўзларининг муаммолари ва муаммоларини бевосита раҳбар ва/ёки тегишли ИБ менежери билан, шунингдек, ходимлар билан ишлаш бўйича менежер ва ҳатто Индорама юқори даражали раҳбарияти билан муҳокама қилишга ундайди, аммо бу етарли даражада эмас. ХК «Индорама Агро» мавжуд норасмий процедурани ҳар хил турдаги шикоятлар бўйича кимга мурожаат қилиш кераклиги ва таклифлар ёки шикоятлар берилганда қандай ҳаракатларни амалга ошириш кераклиги тўғрисида аниқ кўрсатма билан расмийлаштиради. ХК «Индорама Агро» касаба уюшмалари билан Компанияда ўз ваколатхонасини очиш учун музокаралар олиб бормоқда ва келажакдаги касаба уюшма қўмитаси ишчилар шикоятларини ҳал қилиш воситаси сифатида фойдаланишлари мумкин.

3.2.2 Ташқи алоқалар

Компания ташқи хиссадорлар билан қуйидагилар орқали алоқа ўрнатади:

- Хиссадорлар билан тўғридан-тўғри алоқа (телефон орқали, юзма-юз учрашувлар, электрон почта ва бошқалар)
- Омма учун расмий эълонлар (газеталарда ва радиода ёритилиши билан)
- Ёзма ёки оғзаки равишда ташқи манфаатдор томонлардан олинган мулоҳазалар, шикоят ва сўровларга жавоблар орқали.

3.3 Хиссадорларни жалб қилиниши

Ушбу лойиҳа 2020-2024 йилларда Ўзбекистонда тўқимачилик, тикувчилик ва трикотаж буюмлари саноатини ривожлантириш миллий стратегиясига мувофиқ ва тегишли ҳукумат томонидан қўллаб-қувватланмоқда.

ХК «Индорама Агро» маҳаллий хокимликлар билан доимий алоқа ўрнатган ҳолда жуда яхши ҳамкорлик қилади. Хокимиятлар Компанияга маҳаллий жамоалар ва Қаршидаги шартнома тузган фермерлар билан доимий равишда алоқа ўрнатиб, муаммоларни биргалиқда муҳокама қилишади ва ўзаро фойдали ечимларни топишади.

Индорама Агро, шунингдек, "Ўзтекстильпром" ва хусусий тўқимачилик ишлаб чиқарувчилари, маҳаллий ва халқаро НТлар, масалан, "Беттер Коттон Инишиэтив", "Пахта бўйича халқаро маслаҳат" ва маҳаллий фаоллар билан доимий шаффоф мулоқотда бўлиб, энг яхши тажрибаларни тарқатмоқда. Шу билан бирга, шартномалар бўйича турли хил ўқув ва тренинг дастурларини амалга оширмоқда. Шартномали фермерлар Индорамадаги ИБ менежерлари ва агрономлари билан кунлик алоқада бўлиб, улар ҳар куни маслаҳат ва ёрдам олиш учун ватсАпп (whatsapp) иловаси орқали боғланишади.

Учинчи томон мустақил мониторингини Халқаро меҳнат ташкилоти (**ХМТ**) ва Ўзбек немис форуми (**ЎНФ**) йиғим терим мавсумида мунтазам равишда барча аёллар ва эркеклар учун муносиб меҳнат шароитларини тарғиб қиладилар мониторинг қилиб боради. Ушбу фаолият Лойиҳада кўп тарафлама яхшироқ Пахта Ташаббусида иштирок этиш талабларига жавоб беради ва Ўзбекистонда пахта етказиб беришнинг барқарор занжирини ривожлантиради.

4 Хиссадорларни аниқлаш ва алоқа усуллари

4.1 Олдинги манфаатдор томонларнинг ўзаро алоқаси ва ошкор қилиниши

АМЭИТБни аниқлаш босқичи доирасида 2019 йил июл ойида қуйидаги хиссадорлар билан маслаҳатлашув тадбирлари ўтказилди:

- Касби тумани хокимияти
- Сардоба тумани хокимияти
- Қамаш маҳалласи, шу жумладан, Қамаш маҳалла аёллар ишлари бўйича комиссияси
- Сардоба ва Оқолтин маҳалласи
- Қашқадарё вилоятининг экологик экспертизаси
- Сардоба туманида бандликни таъминлаш бўлими
- Касби туманида бандликни таъминлаш бўлими
- Оқолтин тумани хокимлиги Хотин-кизлар қўмиталари
- Халқаро молия Корпоратсиясининг Тошкентдаги ваколатхонаси.

Ушбу учрашувлар лойиҳа ҳақида маълумотни очиш, келгуси АМЭИТБ процедураларини тушунтириш, барча мавжуд бўлмаган маълумотларни сўраш, боғлиқ лойиҳаларни ва қўшимча потенциал хиссадорлар ва уларнинг манфаатларини аниқлаш, асосий имкониятларни аниқлаш ва лойиҳа билан боғлиқ барча мумаммоларни тинглаш учун ишлатилган. Белгиланган асосий мумаммолар қуйидагилар: ерларни олиш тартиби, болалар ва мажбурий меҳнат, иш билан таъминлаш, жамоат саломатлиги, хавфсизлик ва фаровонлик, ҳимояга муҳтож гуруҳларни жалб қилишдан иборат. Аниқланган экологик муаммолар ҳаво ва сув сифати, шовқин ва тебраниш, ернинг ифлосланиши ва транспорт билан боғлиқ.

АМЭИТБ ҳисоботи тайёрланиш давомида, 2019 йилнинг 1-7 декабр кунлари манфаатдор томонлар билан ўзаро ҳамкорлик ва маслаҳатлашув тадбирларининг навбатдаги фокус-гуруҳ муҳокамалари Индорама, лойиҳа доирасидаги туманларнинг маҳаллий ва ҳокимият вакиллари, шунингдек, тўғридан-тўғри ишлайдиган ва шартнома асосидаги фермерлар иштирокида ўтказилди. Қуйида ўтказилган муҳокамалар келтирилган:

- Тўрт туманда ўн битта фокус-гуруҳ муҳокамалари ўтказилди, жумладан:
 - Маҳаллий жамият вакиллари
 - Жамиятдаги аёллар
 - Собиқ фермерлар ҳамда Индорамда фаолиятини давом эттираётган фермерлар
 - Шартнома асосидаги фермерлар.
- Ҳар бир фокус-гуруҳда қисқа ижтимоий саволлар
- Тўрт туман ҳокимият вакиллари учун консултациялар
- Икки Фермерлар уюшмаси учун консултациялар.

Ташкил этилган ФГМ учрашувлари қуйидаги 4.2 жадвалда келтирилган.

Жадвал 4.1: Фокус-гурӯх муҳокамалари

№.	Санаси	Вилоят	Туман	Иштирокчилар	Иштирок тури
1	2 Декабр, 2019	Сирдарё	Оқолтин	7	Маҳаллий жамият аёл вакиллари
2	2 Декабр, 2019	Сирдарё	Оқолтин	9	Маҳаллий жамият эркак вакиллари
3	2 Декабр, 2019	Сирдарё	Оқолтин	13	Фермерлар (13 эркак)
4	3 Декабр, 2019	Сирдарё	Сардоба	10	Маҳаллий жамият аёл вакиллари
5	3 Декабр, 2019	Сирдарё	Сардоба	11	Фермерлар (3 аёл ва 8 эркак)
6	4 Декабр, 2019	Қашқадарё	Касби	14	Фермерлар (1 аёл ва 13 эркак)
7	4 Декабр, 2019	Қашқадарё	Касби	13	Шартномадаги фермерлар (3 аёл ва 10 эркак)
8	5 Декабр, 2019	Қашқадарё	Касби	14	Маҳаллий жамият аёл вакиллари
9	5 Декабр, 2019	Қашқадарё	Касби	11	Маҳаллий жамият эркак вакиллари
10	6 Декабр, 2019	Қашқадарё	Нишон	13	Маҳаллий жамият аёл вакиллари
11	6 Декабр, 2019	Қашқадарё	Нишон	10	Фермерлар (10 мен)
Жами:				125	

Манба: Мотт МакДоналд, 2019

АМЭИТБ тадиқотларидан хабардор қилиш учун бошқа манфаатдор томонлар билан учрашув ташкил этилди. Қуйидаги 4.3-жадвалда ўтказилган учрашув берилган.

Жадвал 4.2: Лойиҳа манфаатдорлари билан учрашув

Санаси	Вилоят	Туман	Иштирокчилар	Иштирок тури
3 Декабр, 2019	Сирдарё	Оқолтин	6	Оқтин туман хокимияти ва Индорама вакиллари билан учрашув
3 Декабр, 2019	Сирдарё	Сардоба	2	Сардоба туман хокимияти ва Индорама вакиллари билан учрашув
5 Декабр, 2019	Қашқадарё	Касби	6	Касби туман хокимияти вакиллари, Индорама ва Касби туман Фермерлар уюшмаси вакиллари билан учрашув
6 Декабр, 2019	Қашқадарё	Нишон	6	Нишон туман хокимияти вакиллари, Индорама ва Нишон туман Фермерлар уюшмаси вакиллари билан учрашув

Манба: Мотт МакДоналд, 2019

Ушбу йиғилишлар ҳукумат томонидан 2018 йил лойиҳани амалга ошириш учун тугалланган ерлари олиш жараёни, иштирок этган томонлар ва уларнинг ўрни, Компаниянинг ўрни шунингдек, ерларни сотиб олиш ва яшаш тарзини яхшилаш бўйича халқаро талабларга жавоб беришда аниқланган камчиликларни ифодалаш учун ишлатилган.

4.2 Хиссadorлар таҳлили

Ушбу босқичда, лойиҳа тўққизта асосий хиссadorлар гуруҳини аниқлади, уларнинг манфаатларини кўриб чиқди. 5-жадвалда келтирилган ҳар бир гуруҳ учун алоқа ва маслаҳат бериш усулларини тақлиф қилди.

Лойиҳа маргиналлашган ва ночор гуруҳлар таъсирини асосий жамиятдан фарқ қилиши мумкинлигини тан олади. Консултация тадбирлари турли гуруҳларнинг таъсирига оид маълумотлар

ва фикрларни тўплаш учун ишлатилади. Лойиҳанинг консултацияси ва маълумотларнинг ошкор этилиши логистика ва маданий омилларни масалан, тил, жисмоний кириш, саводхонлик даражасини ҳисобга олади.

Агар сиз хиссадор бўлиб қуйидаги жадвалда аниқланмаган бўлсангиз, аммо лойиҳа ҳақида хабардор бўлиб туришни истасангиз, 6-бобда келтирилган ЖБАҚМ манзилига мурожаат қилинг.

Жадвал 3: Хиссадорларни жалб қилиш режаси усуллари

Хиссадорлар томонлар аниқланди	Холат			Иштирок этиш усуллари															
	Таъсир қилинган	Қизиқарли	Қарор қабул қилувчилар / тартибга солувчилар	Юзма-юз учрашув	Расмий алоқа	АМЭИТБни ошқор қилиш тўплами	Қўрғазма тадбирлари	Лойиҳа варақасини очиш	Лойиҳанинг Кадрлар сиёсати ҳақида	ИБ менежерларини жалб қилиш	ЖБАҚМ лойиҳаси билан ҳамкорлик	АМСХ ходими (лар) билан ҳамкорлик	Кадрлар менежери билан ҳамкорлик	Ҳамжамиятнинг шикоят қилиш	ИБ менежерларини жалб қилиш	ЖБАҚМ лойиҳаси билан ҳамкорлик	АМСХ ходими (лар) билан ҳамкорлик	Кадрлар менежери билан ҳамкорлик	
(I) Лойиҳага дахлдор жамоалар, ҳимояга мухтож ва чекланган гуруҳлар.																			x
• Қашқадарёдаги Қасби ва Нишон туманлари, Сирдарё вилоятининг Оқолтин ва Сардоба туманлари аҳолиси, шу жумладан заиф ва ночор гуруҳлар:	x					x	x	x	x	x	x			x					x
– ногирон	x					x	x	x			x			x					x
– қариялар	x					x	x	x			x			x					
– бечора	x						x	x			x			x					x
– ишсиз	x					x	x	x	x	x	x			x					x
– аёллар ва аёл бошли уй хўжаликлари	x					x	x	x			x			x					x
– 16 ёшгача бўлган болалар	x						x	x			x			x					x
(II) Ишчилар, иш қидирувчилар ва ишламайдиган ишчилар ва уларнинг вакиллари																			
• Шартномали фермерлар	x					x	x		x	x	x	x	x	x	x				x
• ХК «Индорама Агро» ходимлари	x					x	x		x				x	x					
• Қурилиш ишчилари	x								x		x	x		x		x			
• Касаба уюшмалари ва ходимлар вакиллари		x		x	x	x	x		x	x	x	x	x	x	x				x

(III) Халқаро кредиторлар										
• ЕТТБ										
• ХМК ва тегишли маслаҳатчилар										
(IV) Халқаро ташкилотлар										
• Халқаро меҳнат ташкилоти										
• Пахта бўйича халқаро маслаҳат қўмитаси										
• Яхши пахта ташаббуси										
(V) Миллий, Минтақавий ва Маҳаллий Хокимиятлар ва Хокимият.										
• Қишлоқ хўжалиги вазирлиги										
• Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлиги										
• Вилоят хокимияти										
• Туман хокимлиги										
• Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш бўйича мувофиқлаштирувчи кенгашлар (маҳаллалар)										
• Маҳаллий табиатни муҳофаза қилиш органлари										
• Меҳнат ва бандлик бўйича маҳаллий маъмурлар										
(VI) Сектор ташкилотлар										
• «Ўзтекстилпром» Ассоциацияси										
• «Ўзпакхтасаноат ОАЖ										
(VII) Фуқаролик жамияти ва нодавлат ташкилотлари (НТ)										
• Фермерлар уюшмаси										
• Инсон ҳуқуқлари бойча Ўзбекистон Германия форуми										
• Қулликка қарши халқаро кураш										
• Халқаро меҳнат ҳуқуқлари форуми										
• Ўзбекистон Хотин-қизлар қўмитаси										
• Бошқалар (ХЖҚР ни ошкор қилиш орқали аниқлаш керак)										
(VIII) Таъминловчилар, пудратчилар ва хусусий корхоналар										
• Маҳаллий етказиб берувчи										
• Маҳаллий пудратчилар										
• Бошқа корхоналар (ХЖҚР) ни ошкор қилиш орқали аниқлаш керак)										
(IX) Бошқа хиссадорлар										
• Маҳаллий оммавий газеталар, маҳаллий радио, маҳаллий телеканаллар										

5 Ҳамкорларни жалб қилиш дастури

5.1 Умумий нуқтай

Манфаатдор томонларнинг ўзаро муносабатлари иккита асосий мақсадга хизмат қилади:

1. Лойиҳа ҳақида тегишли маълумотни ошкор қилиш - Лойиҳанинг тегишли маълумотларини очиш манфаатдор томонларга лойиҳанинг хатарлари, атроф-муҳитга ва ижтимоий таъсирлари ҳамда имкониятларини тушунишга ёрдам беради. Хиссдорлар лойиҳа ва унинг таъсири ҳақида аниқ ва ўз вақтида маълумотга эга бўлсалар, консултация фаолияти янада хабардорлик даражаси ва самараси ортади;
2. Тегишли манфаатдор томонларга ўзларининг фикрлари, афзалликлари ва шикоятларини билдириш имкониятини бериш - бу режалаштириш ва лойиҳалаш жараёнида иштирок этиш имкониятини беради.

Лойиҳани амалга ошириш учун жалб қилинадиган ва ошкор қилинадиган турли тадбирлар қўшилиш ва узлуксизлик тамойилларига асосланган, шунингдек, А тоифадаги лойиҳалар учун ЕТТБ нинг амалдаги талабларига жавоб беради.

5.2 Гендер масалалари

ЕТТБ томонидан молиялаштириладиган ҳар қандай лойиҳа гендер тенглик имкониятларининг ва ҳар қандай номутаносиб, салбий оқибатларни аниқлаш ҳамда уларни камайтириш чора-тадбирларини ишлаб чиқишни шунингдек, лойиҳада мижозлар имконият даражаларининг тенгилиги, хотин-қизларнинг ижтимоий-иқтисодий имкониятларини, хусусан молиявий, хизматлардан фойдаланиш ва бандлик масалаларида ёрдам бериш орқали ижобий гендер таъсирини кучайтиришни талаб қилади.

Ўзбекистон Республикаси Президенти томонидан 1995 йил 2 мартда қабул қилинган "Ўзбекистонда давлат ва жамоат қурилишида аёлларнинг ролини ошириш чора-тадбирлари тўғрисида" ги фармонида қарорлар қабул қилиш даражасида аёлларнинг кенг ваколатлари кўзда тутилган. Бундан ташқари, Вазирлар Маҳкамасида Бош вазир ўринбосари лавозимига аёлларнинг ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилиш вазифаси юклатилган. Шу каби лавозимлар давлатнинг барча миллий даражаларида яратилди. Ўзбекистон ҳукумати ижтимоий ҳаётнинг барча соҳаларида аёлларнинг ролини қўллаб-қувватлашга ва иш жойида аёлларни ижтимоий ҳимоя қилишга кенг эътибор қаратган.

Ўзбекистон гендер статистикаси мавжуд эмаслиги сабабли, 2018 йил Гендер тафовут индексида киритилмаган. Жаҳон банки гуруҳи томонидан "Аёллар, бизнес ва қонун" индексида Ўзбекистон 70,63 га тенг. Глобал кўрсаткичлар нормаси 74,71 ҳисобланиб, Ўзбекистоннинг иқтисодий кўрсаткичлари бўйича Ямайка, Индонезия ва Миср мамалакатларига нисбатан анча юқори кўрсаткичга эга.

Гендер масалаларига эътибор қаратадиган асосий нодавлат ташкилотлар хиссдорлар сифатида белгиланган (5-жадвалда ҳам келтирилган) ва ушбу ХЖҚРга мувофиқ улар бутун лойиҳа давомида доимий равишда жалб қилинади.

5.3 Инклюзивлик ва доимийлик

Маслаҳатлашув жараёни эркакларнинг ҳам, аёлларнинг ҳам нуқтаи назарини эътиборга олиб, уларнинг таъсири, таъсирини юмшатиш механизмлари ва фойдалари ҳақидаги турли муаммо ва устуворликларни акс эттиради. Маслаҳатлашув ва ошкоралик Лойиҳанинг лойиҳалаштириш, қуриш ва эксплуатация қилиш босқичларида доимий жараён сифатида амалга оширилади.

Барча алоқа ва ошкор қилиш мўғул тилида бўлади. Маҳаллий алоқа каналлари ва оммавий ахборот воситаларидан маълумотларнинг энг кўп сонли аҳолига етказишни таъминлаш учун фойдаланилади. Тил саводхонлик муаммоси бўлган аҳолига, Телевизион ва радио каби оммавий ахборот воситалари орқали ўзбек тилида маълумот етказишда фойдаланилади.

5.3.1 Веб-манбалар

Қарши, Нишон, Оқолтин ва Сардоба туманлари хокимликларининг веб-сайтлари (<http://>) лойиҳа ҳужжатларини реклама қилиш, бажарилган ишлар тўғрисида ҳисобот бериш ва лойиҳа ҳақида жамоатчиликни қизиқтирган тегишли янгиликларни эълон қилиш учун ишлатилади.

5.4 Жамият билан алоқа бўйича мутахассис

Бугунги кунга қадар (2020 йил феврал) Компания иккита эркак **ЖБАҚМ** ходимини тайинлади; биттадан Қашқадарё ва Сирдарё вилоятларининг ҳар бири учун бир нафардан тўғри келади. Лойиҳа ҳар бир минтақа учун биттадан қўшимча аёл **ЖБАҚМ**ни ҳам тайинлайди. Шундай қилиб, тўртта **ЖБАҚМ** ходимлари, ҳар бир ҳудуд учун битта эркак ва битта аёл ходим бўлади.

ЖБАҚМ ходимлари лойиҳа жоирасидаги ҳудудларда лойиҳага таъсир кўрсатаган ҳамжамиятлар билан алоқаларни йўлга қўяди. **ЖБАҚМ** лойиҳа давомида доимий бўлиб қолади ва асосан **ЖБАҚМ**ни ўз ҳудудларида амалга оширишга, хусусан, лойиҳани тайёрлаш босқичида шарҳлар ва муаммоларни қабул қилиш ва тарқатиш ҳамда қурилиш ва эксплуатация босқичларида аҳолининг шикоят механизмини бошқариш учун жавобгардир. Шунингдек, **ЖБАҚМ** манфаатдор томонларнинг ўзаро муносабатлари бўйича тадбирларда қатнашади ва қайд қилади ҳамда ТҚЖлар билан алоқа ўрнатади.

5.5 Жалб қилиш дастури

6-жадвалда лойиҳани очиш ва маслаҳат беришнинг кетма-кетлиги, муддати ва жавобгарлиги кўрсатилган.

Жадвал 4: Хиссadorларни жалб қилиш ва жавобгарлик

Фаолият	Вақт / Тавсиф	Жавобгарлик
1) Фазали иштирок этиш		
АМЭИТБ ни ишлаб чиқиш даврида лойиҳанинг асосий хиссadorлар билан маслаҳатлар, интервьюлар ва учрашувлар	2019 йил июл (туғалланди). Режалаштирилган инвеститсиялар тўғрисида маълумотни олиш, асосий манфаатдор томонлардан лойиҳа ҳақида фикр ва мулоҳазаларни олиш, техник-иқтисодий асосни хабардор қилиш учун маълумотлар йиғиш.	Маслаҳатчи.
АМЭИТБ нинг қамрови тўғрисидаги ҳисобот, Лойиҳа варақаси ва ХЖҚР	<ul style="list-style-type: none">• 15 АМЭИТБ сентябр 2019 йилгача.• Барча ҳужжатлар ўзбек тилида топширилади.• Маҳаллий газеталарда, Хокимиятларнинг веб-сайтларида, АМЭИТБ нинг Ҳисобот ва ХЖҚР ҳужжатларини қаерда жойлашганлигини ва шарҳларни қандай топишни аниқлаш учун кўриб чиқиши мумкин бўлган веб-сайтларда бир ҳафта давомида жойлаштирилиши керак. АМЭИТБ нинг қамрови тўғрисидаги ҳисобот ва ХЖҚР лойиҳа туманларидаги хокимликларнинг веб-сайтлари орқали тарқатилади, электрон почта орқали манфаатдор томонларга юборилади ва сўров бўйича қоғозда тақдим этилади. Лойиҳанинг натижалари ҳақида қисқача маълумот варақаси қоғозда ТҚЖ орқали маҳаллалар орқали тақдим этилади.	Маслаҳатчи ҳужжатларни ўзбек тилида тайёрлайди. Консултант Лойиҳа варақасини чиқаради. Лойиҳанинг ЖБАҚМ-лари лойиҳанинг асосий манфаатдор томонларига АМЭИТБ ва ХЖҚР-ни тарқатиш, туман хокимликларининг веб-сайтларида эълон қилиш (сўров бўйича уларни қоғозда чоп этиш). ЖБАҚМлар лойиҳа варақасини маҳалла орқали ТҚЖ ларда босма нусхада нашр этишлари керак.
ХЖҚР ва АМЭИТБ нинг қамрови тўғрисидаги ҳисоботга шарҳлар	Фикр-мулоҳазаларни йиғиш 2020 йил 20-майга қадар очиқ бўлади. Компаниянинг барча шарҳлари ЖБАҚМ лойиҳаси томонидан қабул қилинади ва Маслаҳатчи АМЭИТБ ҳужжатида кўриб чиқиш ва киритиш учун юборилади. Жавоблар ҳар бир манфаатдор томонга имкон қадар қисқа вақт ичида саволларни тақдим этади, масаланинг мураккаблиги ва жавобни таъминлаш учун зарур бўлган маълумот манбасига қараб.	Лойиҳа ЖБАҚМ ва Маслаҳатчи.
2) АМЭИТБ фазаларини жалб қилиш - АМЭИТБ ҳисоботининг лойиҳаси		
АМЭИТБ, МЖР (манфаатдорларни жалб этиш режаси) лойиҳасини ва оммавий кўргазма тадбирини эълон қилиш	Кўргазма тадбирида АМЭИТБ ҳисоботи лойиҳаси тақдимотидан икки ҳафта олдин (2020 йил 20-апрел). Рекламалар маҳаллий газеталарда, маҳаллий радиоларда ва хокимликларнинг веб-сайтларида бир ҳафта давомида жойлаштирилади. Рекламаларда АМЭИТБ ҳисоботи ва ТБХ лойиҳасини электрон ва қоғоз кўринишида олиш мумкин бўлган хаволалар ва манзиллар бўлади. Агар керак бўлса, хокимликларга, маҳаллаларга, атроф-муҳитни муҳофаза қилиш идораларига ва бошқа манфаатдор томонларга таклифномалар.	ЖБАҚМ режаси ва маслаҳатчи.
АМЭИТБ лойиҳаси ва тегишли ҳужжатлар	Оммавий кўргазмадан икки ҳафта олдин, 60 кунлик ойлик. ТБХ ҳужжати ва АМЭИТБ ҳисоботи лойиҳаси лойиҳа туманларидаги туман хокимиятларининг веб-сайтлари орқали ўзбек тилида тарқатилади. ТБХ қоғозда, варақаларида, лойиҳа варақаси ва АМЭИТБ жойлашган жойлардаги маҳаллалар орқали чиқарилади.	ТБХ ва АМЭИТБ ҳисоботи лойиҳасини ўзбек тилида тайёрлаш учун Маслаҳатчи. ЖБАҚМ лойиҳаси ҳужжатларни тўртта тумандаги туман хокимликларининг веб-сайтларига жойлаштирилади ва - ТБХ ни маҳаллаларга олиб

Фаолият	Вақт / Тавсиф	Жавобгарлик
	Маҳаллаларда номаълум шархларни юбориш учун шархлар ва алоқа шакллари тақдим этилади.	боради.
Кўргазма тадбирлари	2020 йил 20 майга қадар. Кўргазма тадбирлари Қашқадарё ва Сирдарё вилоятининг барча тўрт туманида ўтказилади. Тадбирлар туман хокимликларида ёрдам беради. Консултант томонидан тасдиқланадиган ва компания билан келишилган аниқ сана ва вақт. Юқорида батафсил реклама / эълонда эълон қилинадиган жой ва сана. Компания лойиҳа ва АМЭИТБ натижалари, шунингдек юмшатиш чоралари тўғрисида маълумот тақдим этади. Аноним шархларни юбориш учун изохлар ва алоқа шакллари тақдим этилади.	Тадбир Консултант ёрдамида Компания томонидан ташкиллаштирилган ва реклама қилинган. Консултант, лойиҳа ЖБАҚМ, компания ва филиал менежерлари, атроф-муҳит бўйича мутахассис, ИБ менежерлари ва керак бўлганда бошқа ходимлар иштирок этдилар. ЖБАҚМ-лар учрашув, қатнашиш ва қайд шакллари тўплаш ва маслаҳатчи натижалар тўғрисида ҳисобот бериш учун.
АМЭИТБ ҳисоботи лойиҳаси бўйича шарх ва таклифларни тўплаш	Шикоятлар механизмини 2020 йил кўргазма тадбирида очиқлаш. Компания томонидан олинган фикр-мулоҳазалар техник мутахассислар томонидан кўриб чиқиш учун Маслаҳатчига юборилади, қайта кўриб чиқилган АМЭИТБ ҳисоботи ва / ёки тегишли ҳужжатларга киритилади. Жавоблар ҳар бир манфаатдор томонга имкон қадар қисқа вақт ичида саволларни тақдим этади, масаланинг мураккаблиги ва жавобни таъминлаш учун зарур бўлган маълумот манбасига қараб.	ЖБАҚМ маслаҳатчи маълумотлар тақдим этади.
Медиа алоқалари	Талаб қилинганидек ёки пресс-релизлар тегишли деб ҳисобланади.	ЖБАҚМ лойиҳаси.
АМЭИТБ нинг якуни ва унга тегишли ҳужжатлар	АМЭИТБ муддати тугагандан сўнг (жами 60 кун) 2019 йил 5 декабргача ошкор қилади. ТБХ нинг якуний ҳужжати ва АМЭИТБ якуний ҳисоботи лойиҳада иштирок этадиган туманлар хокимликларининг веб-сайтлари орқали ўзбек тилида тарқатилади. Якуний ТБХ учун ишлатиладиган жойлардаги маҳаллалар орқали, ТБХ ларда чиқарилиши мумкин.	ТБХ ва Якуний АМЭИТБ ҳисоботини ўзбек тилида тайёрлаш учун Маслаҳатчи. ЖБАҚМ лойиҳаси ҳужжатларни тўртта тумандаги туман хокимиятларининг веб-сайтларига жойлаштиради, сўров бўйича қозғалди тайёрлайди ва ТБХ ни маҳаллаларга олиб боради.
Кредиторлар	АМЭИТБ якуний ҳисоботи ва тегишли ҳужжатлар инглиз тилида қарз берувчиларга топширилиши	АМЭИТБ якуний ҳисоботи ва ЖБАҚМ пакетининг инглизча версиясини тайёрлаш учун маслаҳатчи.
3) Қурилиш босқичларини жалб қилиш		
Ҳамжамият билан алоқалар ва шикоятларни рўйхатга олиш, ҳал қилиш ва хабар бериш	ТҚЖ лар билан маҳаллалар орқали алоқа. Компания ва филиал раҳбарияти томонидан ҳафталик шикоятлар тўғрисида ҳисобот. Қурилишнинг бошланиши ва тугашидан олдин ва бошқа муҳим ўзгаришларда, ТҚЖ ларни эхтимолий таъсирлар ва юмшатиш тўғрисида хабардор қилиш. ТҚЖ қурилиш жадваллари билан варақаларни тарқатиш.	ЖБАҚМ лойиҳаси. Пудратчи.
Лойиҳанинг веб-сайтида, ижтимоий тармоқларда, газеталарда ва радиода доимий янгиланишлар	Фаолият ўзгарганда, марраларга этишганда ва ҳ.к. Қурилиш таъсирини бошқариш бўйича маълумотлар, мониторинг ҳисоботлари ва йиллик ҳисоботлар каби (масалан, веб-сайт, газеталар, телевидение ва радио орқали) жамоат мулки бўлган маълумотларни тақдим этиш.	ЖБАҚМ лойиҳаси.
Атроф-муҳит ва ижтимоий	Қурилиш босқичида АМИБР ни мунтазам равишда янгилан туриш.	Корхона.

Фаолият	Вақт / Тавсиф	Жавобгарлик
бошқарув режасини янгилаш (АМИБР)		Пудратчилар
ХЖҚР янгилаш	Лойиҳада бирон бир ўзгаришлар рўй берганда, қурилиш бошланишидан олдин ва охирида. Янгиланган версияларни лойиҳа веб-сайтига юкланг.	ЖБАҚМ лойиҳаси.
Йиллик ҳисобот	Лойиҳанинг бажарилиши, ЖБАҚМ фаолияти, шу жумладан, шикоятлар ва ХЖҚР га янгиланишлар хақида маълумот берадиган йиллик аниқ ҳисобот.	Корхона.
4) Оператсион фазасини жалб қилиш		
Шикоятларни рўйхатга олиш, ҳал қилиш ва ҳисобот бериш	Компания ва филиал раҳбариятига шикоятлар бўйича икки йиллик ҳисобот.	ЖБАҚМ лойиҳаси.
ХЖҚР янгилаш	Ҳар йили Кредит шартномасининг амал қилиш муддати давомида.	ЖБАҚМ лойиҳаси.
Йиллик ҳисобот	Халқаро кредиторларга йиллик К/т ҳисоботи	Корхона.

6 Умумий шикоятлар механизми

6.1 Кўриб чиқиш

Шикоятларни кўриб чиқиш механизмига эга бўлиш, лойиҳа бажариши керак бўлган миллий ва халқаро талабдир. Шикоятларнинг барча механизмлари сингари, у аноним шикоятларга йўл қўяди, иштирок этган ролларнинг махфийлигини ҳурмат қилади ва шикоятчини ҳам, лойиҳани ҳам зарарланишидан ҳимоя қилади. Фуқароларнинг шикоят қилиш механизми қонуний, фойдаланиш мумкин, башорат қилинадиган, адолатли, ошқора, ҳуқуқларга мос, узлуксиз ўрганиш ва мулоқот асосида бўлиш тамойилларига асосланади. Шикоятлар механизми ўрганилган дарсларни намойиш қилиши ва доимий равишда яхшилаш йўллари аниқлаши мумкин.

Шикоят шикоят учун асос бўлиши мумкин бўлган ёки қабул қилинган муаммо сифатида белгиланиши мумкин. Умумий сиёсат сифатида, лойиҳа таъсирни камайтириш чораларини (АМИБР томонидан белгиланган) ва жамоатчилик билан алоқа қилиш орқали шикоятларнинг олдини олиш учун фаол ишлайди. Агар бирон-бир амалиёт, бу жамият, атроф-муҳит ёки ҳаёт сифатига зарарли таъсир кўрсатса, лойиҳага шикоят қилиш ҳуқуқига эга. Шунингдек, улар изҳ ва таклифларни юборишлари мумкин. Қуйидаги бўлимларда конфиденциаллик ва анонимлик ҳамда лойиҳанинг шикоятларини кўриб чиқиш жараёни белгилаб чиқилади.

6.2 Махфийлик ва анонимлик

Лойиҳа сўралганда шахснинг махфийлигини ҳимоя қилишга қаратилган ва йиллик ҳисоботда махфийликни кафолатлайди. Шахслардан уларнинг шахсини ошкор қилишга рухсат сўралади. Терговлар жабрланган томонга ва махфийлик принципига ҳурмат билан олиб борилади. Жабрланган томон шахсни ошкор қилиш талаб этиладиган вазиятлар бўлиши мумкинлигини тан олиши керак ва Лойиҳа жабрланган томон тергов ва қарорларни қабул қилиш бўйича фаолиятни давом эттиришни хошлаш-истамаслигини билиш учун ушбу вазиятларни аниқлайди.

6.3 Шикоятлар тўғрисида хабар бериш ва уларни хал қилиш

Умумий шикоятлар механизмини жорий этиш ва амалга ошириш учун Индорама ва лойиҳа ЖБАҚМ орқали ўз мулоҳазаларини ёки шикоятларини юбориш учун жамоаларга операцион механизмини яратади ва уни таъминлайди.

Шикоятларни кўриб чиқишда асосий қадамлар қуйидагилар: қабул қилиш, тоифалаш, тан олиш, тергов, жавоб бериш, муружаат қилиш / кўриб чиқиш ва назорат қилиш учун рухсат бериш ва ёпилиш.

Қабул қилиш/тан олиш: шикоятлар расмий рўйхатга олиш тизимига киритилади, бунинг учун ЖБАҚМ жавобгар бўлади. Одамлар шикоятларни А иловада келтирилган шаклдан фойдаланган ҳолда ёки ЖБАҚМ билан боғланиб, ўзларининг яшаш жойларидаги вакилларига ёки Лойиҳанинг веб-сайтидан фойдаланган ҳолда онлайн тарзда қайд этишлари мумкин. ЖБАҚМ учун алоқа маълумотлари тегишли техник маълумотларга, масалан, техник бўлмаган хулоса ҳужжати таркибига киритилади.

Таснифланг: ЖБАҚМ шикоятларни 7-жадвалга мувофиқ таснифлайди.

Текшириш: текширувлар зарур бўлганда, лойиҳа ходимлари ва тегишли идоралар бу жараёнга ёрдам берадилар. ЖБАҚМ компанияси кўтарилган масалани кўриб чиқиш учун тўғри малакага эга бўлган тегишли тергов гурҳини аниқлаш учун компания рўхбарияти билан ҳамкорлик қилади. Тергов

шунингдек, шикоятга олиб келадиган воқеа яқка тартибда юз берганлигини ёки қайта тикланиш эҳтимолини аниқлашга қаратилган. Қайта пайдо бўлишнинг олдини олиш бўйича тадбирлар, процедуралар, жиҳозлар ва тренинглари аниқлаш ва амалга ошириш тергов ҳаракатларининг бир қисми бўлади.

Жавоб/кузатиш/ёпиш: ЖБАҚМ шикоят берувчига ёзма равишда (ёки оғзаки савол бўлса) кўриб чиқиш жараёни, натижалари, шикоятларни ҳал қилиш учун амалга ошириладиган ҳаракатлардаги ўзгаришлар ва муаммони қандай ҳал қилиш кераклигини тушунтиради. Тегишли экологик ва ижтимоий бошқарув тизимларини қондириш учун бошқарилади. Баъзи ҳолларда, ЖБАҚМ учун шахс ёки ташкилот қарор ёки тузатиш ҳаракатларидан қониқиш ёки йўқлигини билиш учун кейинчалик ЖБАҚМни кузатиш ўринли бўлади.

Жадвал 5: Шикоятларни таснифлаш мезонлари

Таснифлаш	Хавф даражаси (саломатлик, хавфсизлик ёки атроф-муҳит учун)	Жавоб
Паст	Йўқ ёки паст	Шикоят лойиҳанинг бажарилиши билан боғлиқ бўлмаслиги мумкин, бу шарҳ ёки сўров бўлиши мумкин. ЖБАҚМ шикоятни 7 кун ичида тан олади ва агар керак бўлса, текширув ўтказиши. ЖБАҚМ топилмаларни ҳужжатлаштиради ва олинган кундан бошлаб 30 кун ичида жавоб беради. Муаммони ҳал қилиш учун сарфланган вақтга қўшимча равишда, жавоб минимал ҳаражатларга эга бўлиши мумкин.
Ўрта	Мумкин бўлган хавф ва эҳтимол бир марталик воқеа	ЖБАҚМ шикоятни 7 кун ичида қабул қилади. ЖБАҚМ ва тегишли тергов гуруҳи тергов олиб боради. Сайт бошқарувчиси ёки АМСХ ходими тузатувчи профилактик ҳаракатларнинг аниқланишига имкон бериш учун текширув вақтида ишни тўхтатишга қарор қилиши мумкин. ЖБАҚМ шикоят олинган кундан бошлаб 30 кун ичида жавоб беради. Тузатиш ҳаракати узоқ вақт талаб этмайдиган ёки амалга ошириш учун катта ҳаражатларга олиб келмайдиган асбоб-ускуна ёки процедуранинг ўзгартириши билан тўғридан-тўғри олдинга силжиши мумкин.
Юқори	Эҳтимол хавф ва қайта тикланиши мумкин	ЖБАҚМ шикоятни 7 кун ичида тасдиқлайди ва лойиҳа менежеридан тезкор текширув ишини олиб бориш ва қарор қабул қилиш учун тегишли текширув гуруҳини ташкил этишни талаб қилади. Текширув вақтида лойиҳа ҳудудида иш тўхтатилиши ҳам мумкин. Шикоятларга жавоб бериш ЖБАҚМ шикоят олинган кундан бошлаб 30 кун ичида амалга оширилади. Агар суриштирув ишларини тугатиш учун кўпроқ вақт лозим бўлса, ушбу шикоят олинган кундан бошлаб 15 кун ичида шикоятчига жавоб юборилади. Зарур бўлганда, шикоят жавоб хатига мазкур масала юзасидан қисқача маълумот ҳам киритилади. Кузатув ишлари мураккаб бўлиши ёки нозик масала юзасидан ўзгача ёндошишни талаб этиши ва ёки ходимларни ўқитишни талаб этган ҳолатларда кутилмаган катта ҳаражатларни келтириб чиқариши ҳам мумкин.

Шикоятлар қуйидаги тарзда рўйхатдан ўтказилади:

- **Ҳал қилинди.** Қарор хабар қилинди, келишилди ва / ёки амалга оширилди
- **Ҳал қилинмаган.** Даъвогар таклиф қилинган резолюцияни қабул қилмади ва ҳал қилиш учун бошқа ташкилотларга мурожаат қилди
- **Ташланди.** Ариза берувчи энди алоқага чиқмайди ва турган жойини топишга уриниш муваффақиятсизлик билан тугади.

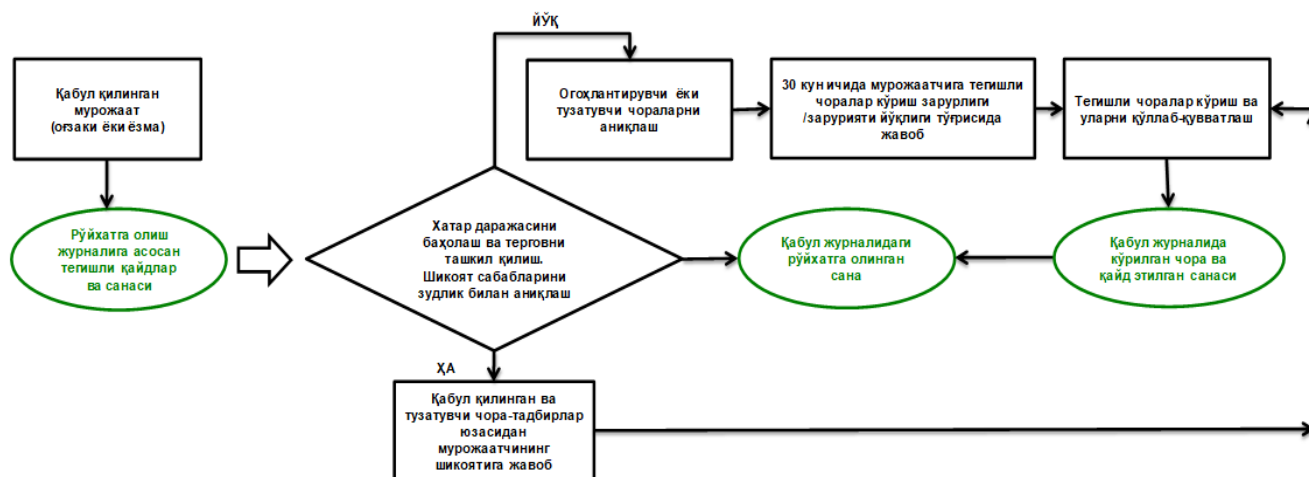
ЖБАҚМ ҳар ҳафта қурилиш пайтида ва шикоятчиларнинг шикоятларини умумлаштиради ва шикоятчиларнинг махфийлигини ҳимоя қилиш ва махфийликни кафолатлаш учун идентификация маълумотларини олиб ташлайди. Жараён лойиҳага дахлдор шахслар ва манфаатдор томонларга ҳеч қандай ҳаражатларсиз ва ҳеч қандай жазосиз берилади. Шикоятларни кўриб чиқиш тартиби 2-расмда келтирилган.

Лойиҳани режалаштириш, қуриш ва фойдаланиш босқичларида Компания томонидан икки эркак ЖБАҚМ ходими, яъни Қашқадарё вилояти бўйича Равшан Таджиев ва Сирдарё вилояти бўйича Жасур Хусанхўжаев номзодларини тайинлади. Лойиҳа ҳар икки ҳудудда бир нафардан аёл ва бир нафардан эркак ЖБАҚМ ходимини белгилайди. Шикоят ва таклифлар қуйидаги А иловада берилган контактларга керакли шаклда юборилиши лозим.

Жадвал 6: Жамоа билан боғланиш хизматчиси

Контактлар	Лойиҳа ЖБАҚМ Қашқадарё вилоятида	Дастур ЖБАҚМ Сирдарё вилоятида
Компания:	ФЕЕ Индорама Агро, Кашқадарё филиали	ФЕЕ Индорама Агро, Сирдарё филиали
Исми:	Равшан Таджиев	Жасур Хусанходжаев
Тел.:	+998905066863	+998998212000
Е-манзил:	rtadjiev@indorama.uz	jkhushankhodjaev@indorama.uz

Расм 2: Шикоятларни кўриб чиқиш учун жадвал

7 Мониторинг ва ҳисобот

7.1 ХЖҚР ҳисоботи

ХЖҚР, ЖБАҚМ томонидан лойиҳани режалаштириш босқичида, керак бўлганда, ёки камида бир марта, лойиҳани куриш босқичидан олдин ва кейин ва ҳар йили лойиҳа ишга туширилгандан кейин кўриб чиқилади:

- Маслаҳатлашув ва ошкор қилиш тадбирлари тури манфаатдор томонларнинг турли гуруҳлари учун мос келади
- Маслаҳатлашувларнинг частотаси етарли
- Шикоятлар етарли даражада кўриб чиқилмоқда ва ҳал қилинмоқда
- Хиссдорлар рўйхати тегишли бўлиб қолади ва мажбурият тўхтатилиши ёки барча манфаатдор томонларга етказилиши керакми.

Лойиҳани ривожлантириш таъсирида қўшимча янгиланишлар талаб қилиниши мумкин.

7.2 ЖБАҚМ ҳисоботи

ЖБАҚМнинг ҳисоботлари куйидагиларни ўз ичига олади:

- Лойиҳани режалаштириш босқичида Компанияга шикоятлар тўғрисида ойлик ҳисобот бериш;
- Қурилиш босқичида ҳар ҳафтада Компанияга шикоятларни тақдим этиш;
- Оператцион даврида Компанияга ҳар йили шикоятлар тўғрисидаги ҳисобот;
- Ҳар йили Халқаро кредиторларга ЭЕ бўйича йиллик ҳисоботни тақдим этиш (Кредит шартномаси муддати давомида) ва ХЖҚР янгиланишлари.

7.3 Йиллик ҳисобот Reporting

Кредит шартномаси муддати давомида лойиҳанинг АМСХ кўрсаткичлари, АМИХР фаолияти, ЖБАҚМ фаолияти, шу жумладан шикоятлар ва ХЖҚРга янгиланишлар тўғрисида маълумот берадиган халқаро кредиторлар учун лойиҳанинг махсус йиллик ҳисоботи тайёрланади.

7.4 Лойиҳанинг экологик ва ижтимоий бошқарув режаси

АМЭИТБнинг бир қисми сифатида, АМИБР лойиҳанинг атроф-муҳит ва ижтимоий кўрсаткичлари бўйича аниқ мониторинг ва ҳисобот талабларини батафсил баён қилишга тайёрланади.

7.5 Иш фаолиятини баҳолаш

Манфаатдор томонларнинг ишдаги самарадорлиги Компания ва Лойиҳанинг ЖБАҚМ томонидан ушбу ХЖҚРда белгиланган мақсад ва вазифаларга мувофиқ баҳоланади. Баҳолашда ХЖҚР фаолияти қай даражада бажарилганлиги ва белгиланган мақсадларга қандай эришилганлиги кўриб чиқилади. Баҳолаш натижалари ва олинган барча сабоқлар тегишли ХЖҚР янгиланишларига киритилади.

Илова

А. Шикоятларнинг шакли

29

A. Шикоятларнинг шакли

Умумий шикоятлар шакли	
Маълумот рақами:	
<p><i>Илтимос, қуйида алоқа маълумотлари ва шикоятларингизни киритинг. Ушбу маълумотлар махфий сифатида кўриб чиқилади. Агар сиз ҳали ҳам аноним бўлиб қолишни истасангиз, илтимос, алоқа жойидаги маълумотни кўрсатмасдан шарх / шикоятингизни қуйидаги майдончага киритинг - шархингиз / шикоятларингиз кўриб чиқилади ва ҳал қилинади. Илтимос, шикоят аризаларининг аноним шаклларига ҳеч қандай жавоб ёки жавоб берилмаслиги ҳақида огохлантирамиз.</i></p>	
Тўлиқ исми шариф	
<p>Боғланиш учун маълумот</p> <p>Илтимос, қандай қилиб сиз билан боғланишни аниқланг (почта, телефон, электрон почта).</p>	<p>Почта орқали: Илтимос почта манзилингизни кўрсатинг</p> <p>Телефон орқали:</p> <p>Электрон почта орқали:</p>
Маъқул алоқа тили?	☐ Ўзбек ☐ Рус ☐ Бошқа (Илтимос кўрсатинг).....)
Ҳодиса ёки шикоятнинг тавсифи (Бу нима бўлди? Қаерда юз берди? Ким билан содир бўлди? Муаммонинг натижаси қандай?):	
Ҳодиса / шикоят санаси	☐ Бир марталик воқеа / шикоят (сана _____) ☐ Бир неча марта содир бўлди (неча марта? _____) ☐ Давом этаяпти (муаммога дуч келмоқдамиз)_____
Ушбу муаммони ҳал қилиш учун нимани кўришни хоҳлайсиз?	
<p>Илтимос, ушбу формани қайтаринг: ЖБАҚМ лойиҳаси</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>Факат ички фойдаланиш учун Шикоятни қабул қилган: _____ Сана: _____</p>	

